

Особливості підготовки вітчизняних суднових електромеханіків в сучасних умовах

УДК 551.46

Автори: Блинцов В.С., д-р техн. наук, Жук Д.О., канд. техн. наук

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова, Україна

Підготовка осіб командного складу морського транспорту є найбільш відповідальною і трудомісткою задачею, порівняно із підготовкою фахівців, спрямованих на промислово-виробничий комплекс або його проектний сектор. Вказане обумовлюється необхідністю забезпечення відповідності випускників морських вищих навчальних закладів не тільки освітнім стандартам України, але й стандарту компетентності, визначеному Міністерством інфраструктури України (в минулому Міністерством транспорту і зв'язку України) [1] та вимогам міжнародних конвенцій (в т.ч. Міжнародній конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ-78) з поправками) [2].

Комплексна інтеграція вищезначених стандартів, конвенцій, нормативних документів з метою їх імплементації у навчальний процес для формування необхідного або відповідного рівня компетентності майбутнього фахівця морської галузі є найскладнішою задачею, особливо в умовах впровадження Болонського процесу та прийняття наближеної до Європейської рамки кваліфікацій в Україні.

Окремо слід позначити, що суттєві зміни поточного стану та майбутні перспективи розвитку галузі морської освіти в Україні пов'язані із прийняттям «Манільських поправок» за рішенням дипломатичної конференції Сторін Міжнародної конвенції 2010 року про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ-78), яка проходила 21-25 червня 2010 р. на Філіппінах під егідою Міжнародної морської організації ІМО за участю представників 82 держав – Сторін конвенції. В позначений термін фактично було прийнято текст Конвенції і кодексу ПДНВ в новій редакції.

Треба відзначити, що в останній редакції ПДНВ уведено нові визначення ряду посадових осіб командного складу та суднового екіпажу, в т.ч. **електромеханіка (electro-technical officer)**. Тобто з моменту опублікування «Манільських поправок» **суднові електромеханіки** вперше стали конвенційними. Для них визначені обов'язкові види підготовки, стандарти компетентності (правило III/5) та правила видачі документів з метою роботи на морських судах. [2,3]

Багатий вітчизняний досвід підготовки електромеханіків, набутий у минулі десятиріччя, був спрямований на їх глибоку теоретичну підготовку та прищеплення у відповідних фахівців практичних вмінь та навичок роботи в морі як при стандартних, так і нестандартних ситуаціях. Завдяки цьому наші спеціалісти-електромеханіки з експлуатації суднового електроустаткування і засобів автоматики отримали міжнародне визнання та користувалися попитом задовго до внесення їх посади до ПДНВ.

Однак революційні зміни у складі суднового силового електрообладнання та засобів комплексної автоматизації суден, реалізовані на базі сучасних технологій інформаційної електроніки та комп'ютерної техніки, ставлять нові вимоги щодо рівня знань персоналу, який їх обслуговує.

Враховуючи викладене, як перший крок з метою наближення до вимог ПДНВ з Манільськими поправками, у 2012 році цикл професійно-орієнтованих дисциплін в навчальних планах спеціалістів-електромеханіків, які навчаються в НУК ім. адмірала Макарова за спеціальністю «Електричні системи і комплекс транспортних засобів» зі спеціалізацією «Експлуатація суднових автоматизованих систем» було доповнено низкою наступних дисциплін: мехатронні системи, суднові інформаційно-вимірювальні системи, суднові комп'ютерні мережі, суднові холодильні установки, системи кондиціонування та їх експлуатація, суднова техніка високих напруг, судновий комплекс навігації та зв'язку, організація та нормативне забезпечення охорони судна, системи внутрішнього суднового зв'язку, міжнародні конвенції та основи морського права.

Хоча теоретична підготовка є важливим етапом становлення майбутнього суднового електромеханіка як професіонала, практична підготовка для нього є не тільки бажаною, а обов'язковою згідно з правилом III/5 останньої редакції ПДНВ, в якому передбачено, що загальний час підготовки у майстернях та на судні має бути не меншим за 12 місяців, з них 6 місяців – під час плавання на суднах з виконанням обов'язків електромеханіка (документально підтверджується в Книзі реєстрації підготовки), в іншому випадку стаж плавання становить не менш за 30 місяців.

За таких умов, у навчальному плані 2012 року зазначеної вище спеціальності і спеціалізації фахівців-електромеханіків експлуатаційного спрямування була передбачена шестимісячна експлуатаційна (плавальна) практика, а самі студенти отримали до заповнення Книги реєстрації підготовки (Training record book).

Актуальним залишається питання підготовки у майстернях, яка віднесена до навчальних планів бакалаврів напряму «Електромеханіка» та потребує подальшого упорядкування в умовах суперечностей, обумовлених обмеженою кількістю навчальних кредитів, наявністю у навчальних планах значної кількості обов'язкових дисциплін непрофесійного спрямування, необхідністю скорочення теоретичної підготовки електромеханіків без шкоди їх майбутньому професіоналізму на користь практичні підготовці та ін.

Подальше удосконалення підготовки суднових електромеханіків в НУК замикається не тільки на структурні підрозділи (кафедри), що безпосередньо забезпечують навчальний процес для відповідних фахівців, і витікає з наступного:

- співпраця університету з консультативно-дорадчим органом – науково-методичною комісією «Морський та річковий транспорт» з метою оперативного реагування на зміни освітніх стандартів для суднових електромеханіків із відповідним коригуванням навчальних планів, а також впровадження в навчальний процес останніх версій Training record book;

- взаємодія університету з Міністерством інфраструктури та підпорядкованими йому підрозділами на предмет забезпечення відповідності національним вимогам суднових електромеханіків – випускників університету з урахуванням будь-яких змін в нормативних положеннях;

- підготовка та забезпечення реальних сучасних баз практичної підготовки електромеханіків;

- створення лабораторно-тренажерних комплексів сучасного зразку і оновлення навчально-методичної бази для суднових електромеханіків.

Слід зазначити, що на цей час НУК має мінімально необхідне лабораторно-технічне забезпечення для того, щоб задовольняти сучасним вимогам до підготовки суднових електромеханіків. Це, у першу чергу, наявність діючого науково-дослідного судна «Дельта» з сучасними засобами радіонавігації, наявність комп'ютерного тренажерного комплексу для дисципліни «Судноводіння» та ін. Проте, різке зростання вимог до рівня підготовки суднових електромеханіків робить актуальним питання докорінного оновлення лабораторної бази випускної кафедри електрообладнання суден та інформаційної безпеки. Розроблена на кафедрі програма оновлення лабораторій потребує значних коштів і може бути реалізована тільки за підтримки університету та відповідних суднохідних компаній.

Висновок. Остання редакція ПДНВ вимагає суттєвого оновлення навчально-лабораторної бази НУК для підготовки суднових електромеханіків. Реалізація програми

оновлення має виконуватись спільними зусиллями університету і зацікавлених суднохідних компаній.

Література.

1. ПОЛОЖЕННЯ про порядок присвоєння звань особам командного складу морських суден. ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 15 січня 2005 р. N 38 (38-2005-п) (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2007 р. N 373).
2. Международная конвенция о подготовке и дипломировании моряков и несении вахты (ПДНВ/STCW-78).
3. http://www.pasp.ru/manilskie_popravki